

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Tis. letno 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklame pa v denar na upravnništvo. Rokopisi se ne vračajo. Nedržitvene pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarna «Edinost». Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 127. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Parla.

Bolezni v starem veku

Za katere bolezni umirajo ljudje sedanje dobe? Zdravniki pravijo: srčne hibe, jetika, rak; časniki trde: neugode. Odkar je smrt postavila stroje v svojo službo, opravlja svoje delo hitreje in umneje kakor prej s svojo koso.

Dolgo časa je prevladovalo mnenje, da ni bilo mnogo bolezni, ki nas danes nadlegujejo in nam pomagajo v prezgodnji grob, znanih ljudem, ki so živeli v starem veku. Tako naj bi bila revmatizem in protin izrecni posledici naravnega življenjskega načina, ki povzročata motenje presnove. Tudi boleznim, izvirajočim iz žolčnih kamnov, se pripisujejo enaki vzroki. Prav tako so menili, da nastaja današnja modna bolezen z znanstvenim imenom pyorrho, nastopajoča v čeljustih in omajajoča sicer zdrave zobe, le radi tega, ker ne žvečijo zobne ni trdega, in so bili prepričani, da pomenjajo kuhane jedi veliko škodo za človeka. Jamski ljudje, ki so jedli trde korenine, akoraj gotovo niso poznali te zobne bolezni.

V zgodovini človeštva se menjujejo bolezni. Nenadoma nastopijo bolezni, ki se takoj neznansko razširijo, nato nekoliko ponehajo in se slednjič na mah poizgube. Tu pa tam se čez nekaj stoletij zopet pojavijo.

Najdbe iz stare dobe kakor tudi dobro ohranjene mumije so dale izdatne in izborne podatke za študij človeških bolezni v starem veku. Pri tem so prišli do presenetljivega dejstva, da je celo tako moderna bolezen kakor prej omenjena pyorrho že nadlegovala jamske ljudi. Prav tako se je ugotovilo, da so ljudje iz iste dobe imeli tudi že revmatizem, kar ni prav nič čudnega, ker jih bivališče prav nič ni varovalo mrzla. Otroški okostnjaki iz kamene dobe kažejo, da so imeli že tedaj otroci rahitizem, tako zvano angloško bolezen, bolezen torej, ki jo smatramo za bolezen velikih mest.

Pri preiskovanju mumijskih črepij se je dognalo, da so poznali tudi stari Egiptčani bolezen pyorrho in revmatizem. Da so poznali revmatizem, je vsakakor precej čudno, saj priporočajo današnji zdravniki suho puščno podnebe kot edini lek zoper revmatizem. Mumija neke duhovnice Amonovega svetišča je imela v dobro ohranjenih jetrih precej velikih žolčnih kamnov, ki so povzročili njeno mukopolno smrt, ker zdravniki tedanje dobe še niso poznali te bolezni in je potemtakem niso mogli ne lajšati ne zdraviti.

Mumija duhovnika iz istega Amonovega templja je kazala znake hude bolezni hrbtenice, kateri je bolnik tudi podlegel. Tudi povzpenje žil se je večkrat ugotovilo na mumijah. Na mumiji Ramzesa V., ki je živel pred kakimi 3300 leti, se pozna, da se zelo jasno znamenja koz. Sodi se, da je tudi umrl za to boleznijo. Stari egiptovski svetniki, ki so trupla visokih dostojanstvenikov in vladarjev mumificirali, so navadno prikrili vse pomanjkljivosti in vse poškodbe na telesu, ki so ga pripravljali. Niso hoteli, da bi došli rodovi opazili pomanjkljivosti na osebi, ki je bila vredna balzamiranja. Zato so na pr. pri brazgotinah kožo pokvarjenega mesta previdno odstranili in jo nadomestili s koščkom fine in skrbno pripravljene kože gazele. Toda te umetnosti niso uporabili pri Ramzesu, ker je bilo le preveč brazgotin in bi mu morali vsi kozarči odstraniti.

Zenska mumija iz Uubije dokazuje, da so boleli tudi za vnetjem slepiča, ki se je tedaj navadno končalo s smrtjo, ker zdravniki niso prej spoznali tega bolezenskega pojva, dokler se ni razširilo vnetje in se raztegnilo na trebušno mreno. Tudi rak je bil ta čas znan, bali so se ga; celo svoje ime je dobila ta bolezen od zdravnikov srednjega veka, ker se je rak raztegnil in razvil v mnoge veje na vse strani, tako da je nastala pravzaprav slika raka.

Mnoga pojasnila o boleznih prejšnjih časov dajo tudi kipi in podobe, v kolikor so dobri posnetki narave. Kipar na pr., ki je oveličeval Aleksandra Velikega na smrtni postelji, je tako

točno posnel izraz obraza visokega mrtveca, da so strokovnjaki poznejših dob takoj ugotovili, da je umrl veliki vladar za možganskim vnetjem.

Tudi epileptikov (padavičnih) je poznala zgodovina mnogo. Govori se, da so bili Julij Cezar, Mohamed in Napoleon padavični.

Velike kuge starega veka poznamo vse tudi danes, toda te kuge se navadno omejeje krajevno le na malo površino, to pa radi naših higijenskih in zdravilnih ukrepov in se nikakor ne morejo več razpasti kakor kaka šiba božja in ugonobiti cela ljudstva. Ako primerjamo naše zdravstveno stanje z onim v starem veku, pridemo do zadovoljivega in razveseljivega zaključka, da so že tedaj poznali vse naše moderne bolezni, da se je pa v teku stoletij posrečilo ukrotiti marsikatero strašno in uničujočo bolezen, tako da nam nikakor ne more več škodovati.

Poslanica on. Mussolinija

povodom fašistovskega nabora
RIM, 23. Nocoj je izšel «Foglio d'Ordini», ki je priložil poslanično načelnika vlade trnim srajcam povodom fašistovskega nabora. Poslanica se glasi:

«Črne srajce vse Italije!
«Danes poteka devet let, odkar so bili ustanovljeni italijanski bojni fašji. Vi praznujete to obletnico s spominom in dejanji. 80.000 sinov italijanskega naroda vstopa v močnejšo politično in vojaško organizacijo fašizma.

«Narajčajniki!
«Veterani fašizma vas pričakujejo kot največji bratje in z radostnim ponosom. Bodite ponosni, da vam bo dana črna srajca in puška milice. To dvojno posvečenje vas spreminja v državljane režima in vojaške domovine.

«Črne srajce!
«Z vsakim letom, ki poteka, se vedno bolj širi temelj piramide. Režim postaja vedno bolj istoveten z narodom. Vedno večji valovi mladosti se pridružujejo k ostalim valovom. Milijon mož tvori oboroženo stražo fašistovske revolucije. Pozdravite z gromkim glasom nova liktorska pokolenja, s krikom naših drznih in skvadristovskih vigili!

«23. marca 1923. — VI.
«Mussolini.»

Poročilo on. Balba

o italijanski aeronavtiki

na včerajšnji seji poslanske zbornice

RIM, 23. Poslanska zbornica je danes razpravljala o proračunu ministrstva za aeronavtiko. K debati o proračunu se je oglasil samo en poslanec, nato je podal obširen ekspozé državnemu podtajniku on. Balbo.

Po otvoritvi seje je on. Casertano v zvišenih besedah proslavil deveto obletnico ustanovitve fašjev. Za njim je govoril poslanec on. Farinacci istotako o obletnici in je zaključil svoj govor s pozdravom predsedniku vlade. Poslanci in občinstvo so mu prirejali dolgotrajne ovacije.

K razpravi o proračunu se je oglasil poslanec on. Locatelli. Organizacijo ministrstva je označil kot preveč birokratično. Govoril je v nadaljnjem predvsem o problemu aeronavtične industrije.

Državni podtajnik on. Balbo je podal zelo obširen ekspozé. Po kratkem uvodu, v katerem je zahteval cilje italijanske aeronavtike, je prešel na podrobno poročilo o proračunu. Primerjal je proračun in številčno moč italijanske aeronavtike s proračuni in aeronavtikami drugih držav. Glede Francije je trdil, da troši za svojo aeronavtiko približno 1800 milijonov frankov oziroma 1331 milijonov lir. Proračun jugoslovanske aeronavtike znaša 48.511.440 lir. Jugoslavija je povečala letošnji proračun na 11.228.000 lir. Zanimivo je pripomniti, je rekel on. Balbo, da je bil ta povisek določen za nabavo novega materiala. Angleška aeronavtika stane državo 1.900.000.000 lir na leto. Državni podtajnik je podal tudi podatke o aktivnih in rezervnih letalih v posameznih ev-

ropekih državah. Tako razpolaga Italija s 1800 vojnimi letali, od teh je 1000 aktivnih. Francija ima 1940 aktivnih in 4000 rezervnih letal. Anglija 775 aktivnih, 520 rezervnih, Jugoslavija 400 aktivnih in 150 rezervnih letal.

Ti primeri pričajo, je izvajal on. Balbo, o veliki pažnji, katero posvečajo najmočnejše države Evrope razvoju zračnega orožja. Iz teh primerov sledi, da si je tudi Italija v splošni mednarodni tekmi priborila ono mesto, ki ji kot veliki državi pritiče. Dočim je znašal proračun ministrstva za aeronavtiko v poslovni dobi 1920-21 samo 100 milijonov, je znašal v dobi 1923-24 že 261 milijonov, leta 1924 400, leta 1925 450, leta 1926 688, leta 1927 pa že 700 milijonov lir. Nato je govoril državnemu podtajniku o italijanski aeronavtiki in industriji. V preteklem letu je bilo zgrajenih v Italiji okrog 420 letal in 900 motorjev, katerih moč znaša v celoti 450 tisoč konjskih sil. Hvalil je vrline italijanskih letalcev, ki so preleteli tekom leta 1927 v 98.821 urah okrog 18 milijonov kilometrov. Velik napredek se beleži tudi v letalskih silah in predvojskih tečajih. Letalski gojenci so preleteli v 333 tisoč urah približno 5 milijonov kilometrov. 20 gojencev in 2 učitelja je vzela smrt. Leta 1927 je znašalo število letalskih gojencev 700, 400 je napravilo letalski izpit. Govornik je razpravljal tudi o doktrini zračne vojne in o enotnosti poveljništva. V civilni aviaciji zavzema Italija v Evropi tretje mesto. Na prvem je Nemčija z omrežjem 24.000 km, na drugem Francija s 14.000 km dolgim omrežjem. Italija ima omrežje zračnih zvez v dolžini 5.000 km. V prihodnjih mesecih pa se bodo uvedle nove zračne proge, tako da se bo število kilometrov omrežja podvojilo. Do sredine tega leta bo pričelo posloovati 5 novih zračnih zvez: 1. Milan-Trident-Monako, 2. Rim-Balcelona-Genova-Rim; 3. Rim-Tripolis-Bengasi; 4. Rim-Cagliari; 5. Brindisi-Valona. Izvedla se bosta dva spoja med Tridentom in Benetkami ter Pavijo in Genovo. Proga Rim-Milan se bo spopolnila.

Končno je državni podtajnik on. Balbo govoril o tekmi za kupo Schneider in o rekordih, ki so jih dosegli italijanski letalci v preteklem letu.

Poročilo prometnega ministra
na seji poslanske zbornice
RIM, 23. Po razpravi o proračunu prometnega ministrstva je na včerajšnji seji poslanske zbornice govoril minister on. Ciano. Omenil je najprej trgovinsko mornarico; gradnje novih trgovinskih ladij so se v letu 1927 precej omejile in je bila Italija v tem pogledu na tretjem mestu, namreč za Anglijo in Nemčijo, dočim je bila leta 1926 na drugem mestu. Kljub temu pa se delo v ladjedelnicah ni zmanjšalo, ker je bilo mnogo naročil iz inozemstva in celo iz Anglije. Italijanska trgovinska mornarica je dosegla velik razmah; pred vojno je bila na 8. mestu, leta 1927 pa se je povzpela na četrto v svetu, na drugo v Evropi, kar se pa vzdrževanja prekoceanskih prog tiče, prihaja ital. trgovinska mornarica takoj za angleško in severnoameriško. Minister je govoril nato o tuji konkurenci, o kateri je rekel, da se ji ni mogoče izogniti. «Mi ne moremo zapreti vrat svoje hiše tujim ladjam,» je dejal on. Ciano, «ko čutimo potrebo, da obiskujemo tuje hiše.» Proti tuji konkurenci se je treba boriti s plemenitimi in lojalnimi sredstvi.

V prvih petih letih fašizma se je število italijanskih ladij zvišalo za 25 od sto, tonaža motornih ladij se je za petkrat pomnožila, promet v italijanskih lukah se je dvignil za 58 od sto. Pri tem prometu je bilo L 1922 udeleženi 59 od sto italijanskih ladij, leta 1927 pa 67 od sto. Tonaža blaga, prevoženega na italijanskih ladjah v mednarodni trgovini z Italijo, se je povečala za 84 od sto, tonaža blaga v splošni italijanski trgovini pa za 91 od sto.

Uprava pošte in brzojava se nahaja v dobrem finančnem položaju, čeprav so se tarife znatno znižali. Brzojavna, radiofog-

na in telefonska služba so se izboljšale.

Kar se železnica tiče, se je v preteklem poslovnem letu promet skrčil, kakor se je to zgodilo tudi v drugih evropskih državah, kljub temu pa izkazuje železnika uprava prebitke. O sobje železnice se stalno krči, čeprav se je število vlakov zvišalo. Tudi glede kuriva in drugih poslovnih stroškov so se izdatki znižali.

Električnih železnih prog ima Italija 1700 km in je v tem pogledu na prvem mestu v Evropi. Železniški park je v popolnoma zadovoljivem stanju in razpolaga z 854 lokomotivami.

V nadaljnjem delu svojega govora je minister razpravljal še o vprašanju prepustitve uprave enega dela železniškega omrežja privatnim družbam.

Praznovanje kruha

se bo vršilo 14. in 15. aprila

RIM, 23. Dne 14. in 15. aprila se bo vršilo pod pokroviteljstvom načelnika vlade in na pobudo italijanske ustanove «Pro Oriente», ki ima svoj sedež v Milanu, po vsej Italiji praznovanje kruha. Z izkupičkom te akcije si namerava preskrbeti ustanova «Pro Oriente» potrebna sredstva za ustanovitev italijanske kmetijske stolice v Bolgariji in za izvedbo raznih drugih namenov v svrhu prodiranja in razširjanja italijanske kulture na Balkanu.

Fašistovska stranka je stavila na razpolago svojo moč, realno in praktično moč in je pozvala vse podrejene organizacije, naj z največjo vnemo delajo na to, da bo praznovanje čim lepše uspelo.

Načelnik vlade je napisal za to praznovanje proglas, v katerem poziva Italijane, naj ljubijo, uvažujejo in spoštujejo kruh, ter ga nikar ne zametujejo, ker je bogastvo domovine, dar Boga in nagrada za človeški trud.

V dne 14. in 15. aprila se bodo prodajali posebni letaki, ki bodo poveljevali simbolični in materialni pomen kruha, in zemlje, ki bodo izdelane nalašč za to priliko.

Italijanske zahteve glede Tangerja
v sodbi francoskega lista

PARIZ, 23. Današnji listi posvečajo spet veliko pažnjo tangerskemu vprašanju in delovanju izvedencev na konferenci, ki se vrši v Quaiju d'Orsay. Veliko pozornost pa je vzbudil članek znanega francoskega novinarja Pertinaxa v listu «Echo de Paris».

V tem svojem članku pravi, da se Italija bržkone ne bo zadovoljila s svojimi dosedanjimi pravicami glede uprave Tangerja, kjer ima svojega občinskega uradnika, zdravstvenega nadzornika, orožniškega častnika, ampak da bo zahtevala v celoti enake predprave, kot jih imajo Francija, Španija in Anglija.

Doslej je izgledalo, nadaljuje Pertinax, da se bo dal italijanski program glede Tangerja spraviti v sklad s pogodbo iz leta 1923, ki vsebuje določbe o tangerskem režimu. Iz članka, ki ga je napisal Arnaldo Mussolini za svoj «Popolo d'Italia», pa je treba sklepati, da zahteva Rim temeljito spremembo pogodbe, ki je bila sklenjena pred petimi leti.

Francoski novinar izvaja, da bi zamogle italijanske zahteve otežkati pogajanja za tangersko ustavo, in zaključuje:

«Mar želi italijanska stran, da se spremeni postopanje? Upamo, da bodo tozadevne vesti demantirali dogodki sami. Medtem bodo francoski zastopniki odločno branili dejstvo, da je nemogoče spremeniti bistvene pogoje pogodbe, sklenjene meseca decembra 1923. leta.»

Sporazum med Romunijo in Grčijo

ATENE, 23. Med Romunijo in Grčijo je bila sklenjena prijateljska pogodba, ki se opira na lokarnski sporazum. Načelnik vlade Zaimis je o priliki podpisa pogodbe čestital zunanjemu ministru Mihalakopulosu. Delal mu je med drugim, da je dal on inicijativo za ustvaritev trajnega miru na Balkanu.

Italijanska nevarnost v Franciji

«Matin» o priseljevanju Italijanov v jugovzhodni Franciji

PARIZ, 23. Te dni je priobčil tujakšnji «Matin» članek o italijanskem priseljevanju v jugovzhodno francoske kraje. List opozarja na dejstvo, da so pričeli priseljenci nakupovati zemljišča. Zlastno dejstvo je, pravi «Matin», da prehaja francoska zemlja v posest tujcev. V nekaterih krajih prevladuje že popolnoma italijanski element. Italijanske banke zalagajo nove prebivalce z denarjem, italijanske tiskarne jim dobavljajo italijansko blago, časopisi se tiskajo zanje v italijanščini, italijanska duhovščina širi med njimi verske nauke v italijanskem jeziku. To predstavlja po mnenju lista za Francijo veliko nevarnost, saj ima povsem značaj kolonizacije. In «Matin» priznava, da se bo moral francoski element v jugovzhodni Franciji umakniti italijanskemu, če ne bodo sociologi našli sredstev za preprečitev propadanja francoskega plemena.

Krvav Incident na meji med Madžarsko in Romunijo

Madžarska vlada bo protestirala v Bukarešti

BUDIMPEŠTA, 23. Glasom urad. poročila je bilo na romunsko-madžarski meji s strelji iz pušk napadenih pet madžarskih vojakov in en romunski vojak. Nabilali so sadije in bržkone so nevede prekoračili mejo. Romunska obmejna straža jih je sprejela s streljanjem. Eden izmed madžarskih je bil težko ranjen in je kmalu nato v bolnišnici v Velikem Varadinu umrl. Ker so romunske obmejne straže baje streljale tudi še potem, ko so se madžarski vojniki umaknili nazaj na madžarsko ozemlje, je zelo verjetno, da bo madžarska vlada proti temu nasilju diplomatskim potom intervenirala v Bukarešti.

BUKAREŠT, 23. Radi krvavega incidenta, ki se je pripetil na madžarsko-romunski meji in ki je zahteval življenje enega madžarskega vojakovega, se je vlada odločila naročiti madžarskemu poslaniku v Bukarešti, naj pri romunski vladi vložijo tozadeven protest. Bržkone bo poslana v Bukarešt tudi posebna protestna nota.

Litoinov branil Rusijo

na seji pripravljalne komisije za razorožitev

ZENEVA, 23. Na današnji seji pripravljalne komisije za razorožitev je govoril ruski delegat Litvinov. Zavrnil je trditve, da je Rusija stavila tako radikalni razorožitveni predlog le, da ovira delo Družbe narodov. Branil je Rusijo, ki se ji je očitalo, da ne more biti naklonjena miru, ko vendar ne sodeluje z drugimi državami v Družbi narodov. Odgovarjal je lordu Cushendunu, ki je obtoževal Rusijo, da «meti nezadovoljstvo in organizira zarote v evropskih

gata ko par jabolk. Veselo je zasedil zobe v rdeče jabolko. Gledal sem ga z veseljem, kako je mletel sadje. Zdel se mi je nekoliko slab. Svakinja mi je tožila, da je malo. In res, kmalu sem se prepričal o tem na lastne oči. Bil sem pri njih samo par ur in ko sem odhajal od njih, sem moral potrditi, da moj mali nečak ima resnično majhen židček, tako majhen, kot ga ima ščinkovec na veji. Sicer pa o tem pozneje.

Postregli so mi, kot se spodobi. Seveda je tudi mali dobil malo zalozka. Pojedel je precejšnjo reženj pršuta, nato pa je popil še pol kozarca vina. Namrdnil sem se, a rekel nisem nič, ker sem hotel videti, kako živi mali s pitčjim židčkom. Rad bi jih povedal par, a gotov sem bil, da bi dosti ne opravil. Od nekdanj sem namreč hudi nasprotnik alkohola, posebno kar se otrok tiče. Prepričan sem namreč, da je alkohol stup predvsem za otroški organizem.

Crez kake pol ure je dobil mali s pitčjim židčkom par biškotov, čez kake pol ure nekaj bombonov. Prej ko sem šel stran je pil še kavu. Ko mi je svakinja zopet tožila, kako malo je njen sin, sem ji odkrito povedal svoje mnenje. «Dragi moj, pa vendar nočeš, da bi od lakote umrl? Kaj, še tega mu ne privoščiš?»

O, ljuba svakinja, in tudi vsi drugi starši, ki imate slabotne otro-

državah. Tudi za italijanskega delegata senatorja De Marinisa je našel odgovor. Svoj dolgi govor je zaključil s ponovno zahtevo, naj se posamezni delegati odločno izrazijo, ali sprejemajo ruski predlog ali ga odklanjajo.

Govoril je še francoski delegat grof Clauzel, ki je želel, naj se predlog vendarle predloži v proučitev posebni komisiji. Njegovo željo pa je nemški delegat grof Bernstorff odločno odklonil. Seja se je nato zato zaključila. Jutri se bo vršilo glasovanje glede ruskega predloga.

Jugoslovenska narodna skupščina

razpravlja o finančnem zakonu

BEOGRAD, 23. Današnja seja narodne skupščine je bila posvečena deloma nujnim predlogom opozicije, deloma pa razpravi o finančnem zakonu. Po log poslanca Bačinića je stavil nujen predlog tudi socialistični poslanec Petjean. Poslednji je zahteval, naj se stanovniška zaščita podaljša do 31. marca 1929. Svoj predlog je podrobno utemeljeval. Minister za socialno politiko dr. Radović je izjavil, da priznava razloge, ki jih je navedel Petjean, in da sprejema nujnost predloga. Petjeanov predlog je bil soglasno sprejet.

Pri razpravi o finančnem zakonu je nastopil kot glavni govornik Stjepan Radić. Polet drugega je govoril o nettunskih konvencijah in je naglašal, da je potrebno, da se čim prej uredijo odnosi med Jugoslavijo in njenimi sosedji, posebno pa z Italijo. Govoril je tudi o ureditvi odnosov med Jugoslavijo in Rusijo. Glede proračuna je rekel, da opozicija zanj ne bo glasovala. Za Radićem je govoril poslanec Urek, ki se je bavil pred vsem s proračunom ministrstva za poljedelstvo.

Aretacija jugoslovnski komunistov na meji pri Mariboru

MARIBOR, 23. V sredo popoldne so oblasti radi pomanjkanja predpisanih potnih dokumentov aretirale na meji deset komunistov. So to večinoma Srbi iz Beograda, med njimi tudi dva bivša komunistična poslanci, in sicer prof. Marković in Marjanović. Aretiran je bil tudi znani slovenski komunist Jakob Zorja. Danes so bili obsojeni na tri mesece policijskega zapora.

Silnen požar v Indiji

PARIZ, 23. Iz Bombaja poročajo, da je včeraj jutraj uničil silen požar veliko naselbino v bližini Mysora. 30 oseb je našlo smrt v plamenih, drugih 40 je dobilo nevarne opekline.

DNEVNE VESTI

Ne razvajajte otrok!

Prijatelj otrok z dežele nam piše:

Marsikaj mi še leži na srcu, o današnjem hočem se spregovoriti. Maršujem besede pa so namenjene pred vsem staršem, mestnim in kmetiskim, tudi marsikateri stricček in tetka bi jih lahko pazno prebrala. Hočem spregovoriti par besed o «zlati» otrokih, katere mnogi vzamejo v poštev samo kot lepe igračke ter ne mislijo na to, da «kar se Janežek nauči, bo tudi Janež znal».

Naši «zlati» otroci ne smejo biti samo igračke, ker oni vendar niso papige ali pa mali piščki, ki nam služijo le v zabavo. Otroci so vendar del nas samih, del naše duše. V njih vidimo nadaljevanje nas samih. Zato pa je tudi prepotrebno, da bo to naše nadaljevanje zboljšanje nas samih. Stremeti moramo za tem, da bodo naši otroci duševno in telesno močni.

Kar se tiče telesnega in duševnega zdravlja naše mladine, se pri nas mnogo greši. Podam vam hitro dokaz iz življenja. Tu gre predvsem za telesno zdravje, a vsak ve, da «zdrav duh se nahaja v zdravem telesu». — Predimmo k stvari. Šel sem obiskat brata, ki je poročen v večjem mestu. Ta ljubi bratec ima malega sinčka. Ko me je mali zagledal, me je bil prav vesel, čeprav mu nisem prinesel dru-

ke, vedite, da jim privoščim zdravje iz celega srca, a povem vam tudi, da ste dostikrat sami krivi, ako ni vaši otroci pokvarijo »ptičje« žolodčke. Zdravo in pošteno hrano jim dajte, seveda vse o svojem času, po boste videli, da imam prav.

Ne dajte jim raznih packarij, katerih ne prenesejo njihovi šibki žolodčki. Pri njih je isto ko pri mladih pticah: treba je pazljivo gledati na izbiro hrane, drugače vam vsi ptički pocrknejo. Z neprimerno hrano se tudi pri otrocih doseže skoraj isti. Postanejo blede, težijo da jih boli žolodček, ne ljubi se jim jesti in počasi lahko radi tega tudi shirajo. Kaj vam potem pomaga jokanje? — Mislim si tudi, da je huda zavest, ako pridejo starši do prepričanja, da so sami zakrivali hranjenje otroka.

Torej, ako vam je mar za zdravje otrok, glejte, da jim ne skvarite žolodčkov v rani mladosti. Opustite ono brezpotrebno in neumno krmiljenje s slaščicami, bomboni in podobnimi stvarmi, ki samo kvarno vplivajo na zdravje. Mesto teh »dobrot« jim rajši kupujte sadje, katero posveži in dobro vpliva na žolodček. S tem jim boste utrjevali zdravje. Njihovi žolodčki ne bodo več v nevarnosti, da bi se izpridili.

Seveda, tu ne gre samo za odpravo škodljivih jedi, ampak tu pride v poštev tudi red. Ne dajte jim vsakih par minut ko lastavica svojim mladim, ampak samo vsakih par ur, tako da bo žolodček lahko v redu opravil svoje delo.

Je že prav, ljubi starši, da so vaši otroci zlati in srebrni, a to ne zadostuje. Vaša skrb je in mora biti, da bodo tudi zdravi na duši in telesu. Dajte jim, kar je potrebno njihovu razvoju, a ne kvarite jim žolodčkov z raznimi rečmi, katere samo kvarno vplivajo na njihov razvoj. R. H.

Zgodovina fašizma

Pod naslovom »Storia del Fascismo« je izšla pred kratkim obsežna knjiga, ki sta jo spisala Giorgio Pini in Federico Bresadola. Delo je založila knjigarna »Littorio« v Rimu.

Kot kaže že naslov, podaja to delo zgodovino fašističnega gibanja od začetka do ustanovitve sedanjega režima in njegovega razmahovanja do konca 1. 1927. Dugodki, ki tvorijo snov spisu, pa segajo še dalje nazaj, kajti pripovedovanje dogodkov se začne z bitko pri Adui, ki se je vršila v l. 1896. Od tu dalje nudi knjiga pregled vseh najvažnejših dogodkov v političnem življenju Italije do naših dni ter podaja tako zgodovinsko genezno sedanjega položaja in režima. Kot tako je delo dober pripomoček za splošno orientacijo v vrvežu dogodkov, ki so si sledili z veliko naglico posebno po vojni.

Pisateljica omenjena na več mestih tudi naslovno Slovenske novine in hrvaškega čitatelja pa priporočamo, naj bo glede teh mest še posebno kritičen in pazljiv.

ODLIKOVANI ZA ZASLUGE NA DELU

Z odloki, ki so bili te dni predloženi kralju v podpis, je bilo podeljeno 140 delavcem odlikovanje »zvezda za zaslug na delu«. Odlikovanci so delavci, ki so zaposleni nad 30 let pri raznih industrijskih podjetjih, in sicer je odlikovanih 88 takih delavcev iz Lombardije, 12 iz Benečije, 4 iz Tridentske Benečije, 2 iz Julijske Krajine, 28 iz Piemonta, 20 iz Emilije, 16 iz Lacija, 17 iz Toskane in ostali iz drugih krajev.

KOLIKO SE POKADI.

Po podatkih, ki jih je zbralo glavno ravnanstvo industrijskega monopola, se je pokadilo v lanskem letu 310.905 kvintalov nacionalnega (domačega) tobaka. Za nosiljanje je morala uprava monopolov pripraviti kar 17.547 kvintalov, tobaka za cigarete se je porabilo 78.55 kvintalov, cigar 77.373 kvintalov in cigaret 137.426 kvintalov. Najmanj se torej noslja, a največja je poraba tobaka v obliki cigaret.

Rojstva, smrti in poroke v Trstu dne 22. marca 1928.

Rojeni: 10;
smrti: 9;
poroke: 3.

Iz tržaškega življenja

Novarna požar

Včeraj v prvih jutranjih urah je izbruhnil na dvorišču sirotišnice sv. Jožefa v ulici Istra št. 93 požar, ki bi bil lahko imel tragične posledice. Ogenj je nastal v neposredni bližini poslopja sirotišnice, v veliki lopi, v kateri je bilo spravljeno poljedelsko orodje, razna oprema, les za gradbo in vsakovrstna šara. Okoli 4.30 je neka nuna zapazila, da se dviga nad lopo gost dim, med katerim so tu pa tam že švigali plameni. Nuna je takoj alarmirala svoje tovarišice, ki so naglo prebudile otroke, ki so spali v raznih sobah, jih začele oblačiti ter spravljati na varno. Med tem je bila obveščena o požaru postaja mestnih gasilcev, odkoder sta z vso naglico prihitala na lice mesta dva oddelka ognjegašev pod poveljstvom stotnika Bugliovazija. Njihov posel je bil vse prej kot lahek, kajti ogenj se je medtem zelo razširil in je že ogrožal bližnji hlev in razne druge zgradbe. Predvsem so morali seveda gasilci preprečiti, da se ni ogenj razširil za glavno poslopje, ki so ga na eni strani že lizali plameni. Po parurnem delu se jim je posrečilo omejiti požar, ki je nato začel polagoma pojesti. Toda šele okoli 7. ure je bil popolnoma ugasnjen. Vendar pa je majhna skupina ognjegašev morala ostati na licu mesta skoro do poldne, ker je ogenj tu pa tam še tlel med razvalinami.

Požar je popolnoma uničil lopo in vse, kar je bilo v njej; tudi 20 kuncov je poginilo v plamenih. — Škoda, ki je v deloma kriva zavarovanjem, se čeni na 90.000 hr. Kako je nastal požar, ni še dobro ugotovljeno; baje se je ogenj razširil od ognjišča, zgrajenega tik lope, na katerem se je kuhala krmna za pajske.

Požar je popolnoma uničil lopo in vse, kar je bilo v njej; tudi 20 kuncov je poginilo v plamenih. — Škoda, ki je v deloma kriva zavarovanjem, se čeni na 90.000 hr. Kako je nastal požar, ni še dobro ugotovljeno; baje se je ogenj razširil od ognjišča, zgrajenega tik lope, na katerem se je kuhala krmna za pajske.

Par slučajev lahkega zastopanja z ogiljkovim dvokliskom

Radi vdihavanja ogiljkovega dvoklisa, ki je puhtel z ročnega ognjišča, postavljenega sredi sobe v kateri so spali, je predpreteklo noč postalo zakoncem Scarapillo ter njunim dvem otrokom, stanujočim v ulici Cereria št. 7. K sreči se je Scarapillova okoli 1. ure prebudila ter je videla, da je vsem slabo, začela vpiti na pomoč. Prihiti so ljudje in nekdo je pohitel telefonirati rešilni postaji. — Zdravnik, ki je kmalu nato prihitel na lice mesta, je brez posebnega truda spravil Scarapillove iz vsake nevarnosti.

— Slučna nezgoda je doletela predpreteklo noč 27-letno Franciško Pinson in njegovega moža, stanujoča v ulici S. Filippo št. 11. — Zenska je namreč pozabila v sobici, kjer je spala z možem, likalnik, v katerem je še tlelo ogelje. — Ogiljčev dvoklis, ki je širil iz likalnika, je kmalu tako pokvaril zrak v tesnem prostoru, da je obema postalo slabo. Dobil sta potrebno pomoč od zdravniške rešilne postaje, ki je bil telefonično poklican na lice mesta.

Posledica padca s stolca
Ko je 46-letna Amelija Koeschnig, stanujoča v ulici C. Cancellieri št. 111, včeraj popoldne snazila doma ognjišče, je radi nerodne kretnje padla tako nesrečno s stolca, da si je zlomila dve rebri. Reva je bila preplejana v mestno bolnišnico, kjer se bo morala zdraviti kake 3 tedne.

Iz tržaške pokrajine

ST. PETER NA KRASU

Lekarna

Kakor smo izvedeli, bomo v kratkem dobili lekarno. V načrtu, ki je bil razpisal za otvoritev lekarn v St. Petru na Krasu, je zmagal lekarnar Camillo de Mistura.

BORZNO POROČILO

Amsterdam 759.50-765.50, Belgija 262.266, Francija 74.35-74.65, London 92.30-92.50, New-York 18.88%-18.94%, Španija 315.75-321.75, Švica 363.50-365.50, Atene 24.85-25.35, Berlin 450-456, Bukarest 11.50-11.90, Praga 55.97%-56.27%, Ogrska 328.50-334.50, Dunaj 263.75-269.75, Zagreb 33.18-33.48.

Uradna cena zlata (22. III.) L 365.26; vojnoškodninske obveznice 77.20.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Obvezno plačevanje obrtniških prispevkov za leto 1927.

Tajništvo obrtniške zveze nam sporoča:

Te dni so bili odposlani vsem obrtnikom mesta Gorice pozivi za plačilo rednih letnih prispevkov in sicer od obrtniških prodajalnic ter kvot sindikalnih prispevkov za one obrtnike, ki imajo uslužbenca, in sicer za leto 1927, z ozirom na tozadevne zakone, ki so v veljavi.

Da ne bo brezpotrebno eventuelnih pritožb, je treba že vnaprej pojasniti, da je dolžan vsak posamezni obrtnik, tudi tak, ki nima pod seboj delavcev ali delavk vsake starosti, ki vrši svoj poklic le doma in ne v tozadevnih razprodajalnicah — torej vsakdo, ki izvršuje kak poklic, bodisi da ga izvršuje sam ali s pomočjo svojih delavcev v primernih razprodajalnicah ali doma — se po zakonih, ki so v veljavi, brezpotrebno podvrži obveznemu plačevanju rednih prispevkov po stalni kvoti, določeni od kompetentnega ministrstva.

Da pa se bo to izplačevanje lažje in hitreje vršilo, je pokrajinski urad dal napraviti posebne poštne nakaznice, naslovljene na prispevajotega, tako da on nima druge stitnosti, kot iti z njimi do najbližnjega poštnege urada in plačati. Za one pa, ki plačujejo sindikalne prispevke na sindikalni urad, ki so določeni samo za tiste, ki imajo pod seboj delavce (družinski člani so izključeni) — je potrebno, da sami izpolnijo nakaznico, ki je rdeče barve, izračunajo koliko morajo prispevati ter ta znesek na nakaznico napišejo ter ga seveda tudi plačajo.

Tajništvo opozarja končno, da morajo obrtniki te prispevke v najkrajšem času plačati, drugače jih bodo morali dati potom izterjevalca ter bodo poleg tega — v svojo škodo — še težko kaznovani po obstoječih zakonih in končno vrh tega podvrženi še posebnim obremenitvam, ki jih predvidevajo tozadevni zakoni.

Prišel je, da bo praznoval sv. Jožeta, pa je moral v bolnišnico

Sedemnajstletni Albert Gregorič iz Smarja na Vipavskem, čevljarjski vajenec, ki je imel, kot je pripovedoval v bolnišnici, »napravil je še 9 mesecev vajeništva«, na Slapu pri Vipavi, je prišel za praznik svetega Jožeta domov na kratk obisk. Kmalu je dobil svoje prijatelje in tako se je s svojimi tovarišarjem Rafaelom Klemštom odpravil pohajkovat po vasi. Prišla sta do kraja, kjer sta neki Franc Kanter in Ivan Vrtovec pripravljala starodavni moznar. Prva dva sta se jela za stvar zanimati in ko sta jima zadnja dva svetovala, naj udarita dvakrat po moznarju in bo počilo, sta res to storila. Gregoriču je pri eksploziji dobesedno odneslo desno roko v zapustju ter ga nekoliko osmrdilo po obrazu, dotim jo je Klemše lažje izkupil; ranilo ga je le na laho v oko ter ga malo posmrdilo po rokah in obrazu. Prepeljana sta bila v Gorico v bolnišnico usmiljenih blarov. Dotim se bo moral Gregorič več tednov zdraviti in bo nosil posledice te nesreče celo življenje, ker je brez desne roke, je Klemše to bolnišnico zapustil in odšel domov. Za Gregoriča pa zbogom čevljarjski stan, ki mu je bil največja želja v njegovem mladem življenju.

Osumljeni, da so žalili ministrskega predsednika

Orožniki iz Tolmina so aretirali več mladeničev iz Iderskega, ker so osumljeni, da so žalili ministrskega predsednika. In sicer — kot piše tudi italijanski časopisje — so ti mladeniči sledeči: Ivan Gabersček, star 19 let, Franc Uršič, star 27 let, Anton Kurinčič, star 25 let, Stanislav Jermol, star 19 let, ter Ivan Volarič. Vsi ti mladeniči so sedaj na razpolago sodnijski oblasti.

Izpred sodišča

Obtožen je bil, da je razžalil ministrskega predsednika, toda sodišče ga je oprostil.

Včeraj predpoldne se je moral zagovarjati na goriškem kazenskem sodišču brusaer Jožef Brunetti, ki izvršuje svojo brusarsko obrt v Gorici na Stolnem trgu; na podlagi ovadbe, vložene od strani Ivana Temila, brusarja v ulici Carducci, je bil obtožen, da se je po zadnjem zločinem atentatu na Nj. Eks. Mussolinija izrazil na ta le način: »Če je enkrat ubežal smrti, ga bodo pa ubili jutri. Če se pa zgodi, da Mussolinija ubijejo, bodo fašisti viseli po brzojavnih drogih«. Ovadba je bila vložena šele 21. oktobra leta 1927, torej skoraj leto dni za tem, ko se je dejanje, glasom obtožnice, izvršilo. Obtoženec, ki je pri obravnavi prisoten, trdi, da je vse to, kar stoji v obtožnici laž, in da je Temil vložil ovadbo le iz zavisti, ker je on, ki je bil svojočasno pri Temilu uslužben kot delavec, šel od njega proč in si postavil lastno delavnico. Predsednik prečita nato poročilo, ki ga je dobil iz kraja Treppo Carnico, od koder je obtoženec doma. Poročilo pravi, da je bil Brunetti, dokler je tam stanoval, socialist s protidržavnimi idejami, ni pa se kot tak preveč dejanski udeleževal.

Predsednik: »Ste bili res socialist«.

Obtoženec: »Pred vojno, da! Takrat, ko je bil delavski razred razpeten kot četa ovac. Sicer pa se nisem nikdar zanimal za politiko. Nasprotno, izvrševal sem vedno svoje dolžnosti, kot spoštovan mož, bodisi v Italiji bodisi v mozemstvu«.

Predsednik cav. Serpi pokliče glavno pričjo Ivana Temila, ki ima svojo brusarico in prodajalno v Gosposki ulici.

Kaj pravita tožitelj in njegova žena

Predsednik: »Kaj ne, zavist, izvirajoča iz konkurence v poklicu, je povzročila vse to?«

»Ne, gospod predsednik!«

»No, pa povejte, kako je bilo?«

»Ne radi zavisti, ker je razžalil i moje čast, sem ga privedel pred sodišče. Ne more videti Italije, je državi nevaren element! Nekot je prišel k meni v prodajalno neki miličar, kapošvadra, in njemu sem pripovedoval o tem, kar mi je govoril Brunetti ovi dan po atentatu na Mussolinija. In sicer se je to zgodilo na sledeči način: Ze tisti večer, ko se je izvršil atentat, sem kupil »Ultimo notizje«, drugi dan pa sem kupil »Piccolo« in v delavnici čital svoj list. Tedaj sem rekel:

»Edino božja roka je rešila Mussolinija, nihče drugi!« V bližini pa je brusil Brunetti, ki je bil tedaj še pri meni kot delavec. Ko je slišal moje besede, h katerim sem pridrl še, da bi bila nesreča, če bi Mussolinija usmrtili, ker bi potem gotovo nastala revolucija, je pristopil k nama in rekel: »Če je enkrat ubežal smrti, ga bodo pa ubili jutri. Če se pa zgodi, da njega ubijejo, bodo vsi fašisti viseli po brzojavnih drogih«. Jaz sem se tedaj obrnil od njega in mu rekel: »Pazi se, kaj govoriš, kaj ti sploh veš o vsem tem?« — On pa mi je tedaj odgovoril: »Jaz že vem vse. Mi socialisti imamo vsak večer skrivne sestanke« V dvorani, ki je natlačeno polna, se zasliši smeh.

Odv. Sturani, ki brani obtoženca: »Jokati bi se bilo treba, ne pa smejeti!«

Predsednik: »Torej je Brunetti eden izmed rdečih?«

Temil: »Da, saj je iz vasi rdečih! In potem — nekot, ko je brusil z roko neko britve, se je Brunetti sanjskivo izrazil: »To je vsa italijanska industrija!«

Nato pokaže priča predsedniku delovno pogodbo, po kateri je Temil sprejel v službo Brunettija kot delavca. Po tej bi moral plačati Brunettiju kot odpravnino 5000 lir, katere pa kot pojasn pozneje obtoženec, ta slednji sploh ni dobil in se je ravno radi tega poostрил spor med njima, čigar sad je — po trditvi zagovornika — ta razprava.

Predsednik je nato izpraznil pričo Anito Temil, ženo Ivana Temila. Pove isto kot njen mož.

»Prav strah me je bilo, ko je Brunetti tolikokrat govoril o tem, da imajo skrivne sestanke.«

»Onih 5000 lir niste plačali Brunettiju kot odpravnino, ki je odhajal?«

»Ne. Šel je sam proč od nas. Moj mož je bil še zadovoljen, ker na ta način ni bilo potreba plačati odpravnine.«

Kaj priča g. Lukežič

Nato nastopi priča g. Ludvik Lukežič, lastnik Narodne tiskarne v Gorici.

O dejanju samem, glede katerega sedi obtoženec na zatožni klopi, g. Lukežič ne ve nič povedati. Slišal je le, da Temil in neki brusar na Stolnem trgu nista v prav dobrih odnosajih.

Preda: »Kako ste izvedeli to?«

Priča: »Dovolite, gospod predsednik, jaz imam knjigarno in tiskarno in potrebujem včasih brusarja pri strojih. Prej sem vedno najemal Temila. Toda moj vrtar Franc Hvalič mi je nekega dne svetoval, naj se raje poslužim onega brusarja iz Stolnega trga, ki brusi ceneje kot Temil. In jaz sem to storil. Ne vem pa, če je tisti brusar ravno Brunetti. Da pa sta si bila Temil in oni brusar v nekakem prepripi, se mi zdi radi tega, ker se je ravno Hvalič izrazil oni brusar na Stolnem trgu, da če bi vedel, kaj je govoril o moji tiskarni Temil, ne bi nikdar več šel k njemu!«

Predsednik: »Kaj takega je govoril Temil?«

Priča: »Dovolite, gospod predsednik! Temil se je izrazil, da je moja tiskarna slovenska in da bo naščuval fašiste, da jo bodo sežgali. Jaz temu sicer nisem verjel, ker sem bil do tedaj s Temilom v dobrih odnosajih!«

Predsednik: »To ho pač le orožje v rokah Brunettija!«

Druge priče

Priča Franc Baycon, star 61 let, iz Gorice, pravi, da pozna Temila, ker je delal pri njem, in da je slišal od njega, da se je obtoženec izrazil napram g. Lukežiču, da bo Temil dal zažgati njegovo tiskarno. Temil pa mu je rekel, da to ni res.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Kaj pravita državni pravniki in odv. Sturani

Po končanem izpraševanju priča, je govoril državni pravnik kav. Gaspari, ki je v dveh stavih povedal, da morajo sodniki verjeti le Temilu in njegovi ženi, dočim za proces niso obrambne priče nobene važnosti. Obtoženec pa naj se kaznuje na eno leto ječe in na 1000 lir globe.

Zagovornik odv. Sturanija je omenil takoj v začetku, da brani obtoženca s privoljenjem fašističske stranke, ker je, bodisi iz poteka obravnave kot iz sodnih aktov, prepričan, da je obtoženec popolnoma nedolžen ter le žrtev osebnih ter poklicnih zavist od strani Temila, kateri da nosi po nevednosti fašistiški znak. Sodniki naj oprosto obtoženca, ki ima štiri sinove in je dvajset let delal, da se je lahko osvoobodil in si postavil lastno delavnico, in ki ga preganja sedaj industrijaletc Temil, ki ga hoče iz osebnih interesov, ker mu de-

Predsednik: »Torej je Brunetti eden izmed rdečih?«

Temil: »Da, saj je iz vasi rdečih! In potem — nekot, ko je brusil z roko neko britve, se je Brunetti sanjskivo izrazil: »To je vsa italijanska industrija!«

Nato pokaže priča predsedniku delovno pogodbo, po kateri je Temil sprejel v službo Brunettija kot delavca. Po tej bi moral plačati Brunettiju kot odpravnino 5000 lir, katere pa kot pojasn pozneje obtoženec, ta slednji sploh ni dobil in se je ravno radi tega poostрил spor med njima, čigar sad je — po trditvi zagovornika — ta razprava.

Predsednik je nato izpraznil pričo Anito Temil, ženo Ivana Temila. Pove isto kot njen mož.

»Prav strah me je bilo, ko je Brunetti tolikokrat govoril o tem, da imajo skrivne sestanke.«

»Onih 5000 lir niste plačali Brunettiju kot odpravnino, ki je odhajal?«

»Ne. Šel je sam proč od nas. Moj mož je bil še zadovoljen, ker na ta način ni bilo potreba plačati odpravnine.«

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

Priča Karel Saratec, iz Gorice, pove, da ga je Temil poslal k Brunettiju, da bi se k njemu povrnil na delo. Slednji pa tega ni hotel storiti. Nekot mu je Temil ukazal, naj nosi po Gorici plakat, na katerem je bilo zapisano, da je on znižal cene. Posebno pa naj se ustavlja na Stolnem trgu. Ko se je vrnil, ga je Temil vprašal, kaj je rekel Brunetti, ko ga je videl nositi plakat. Nato se je Temil izrazil, da ne bo miroval, dokler Brunettija ne spravi iz Gorice.

način ni bilo potreba plačati odpravnine.

Kaj priča g. Lukežič

Nato nastopi priča g. Ludvik Lukežič, lastnik Narodne tiskarne v Gorici.

O dejanju samem, glede katerega sedi obtoženec na zatožni klopi, g. Lukežič ne ve nič povedati. Slišal je le, da Temil in neki brusar na Stolnem trgu nista v prav dobrih odnosajih.

Preda: »Kako ste izvedeli to?«

Priča: »Dovolite, gospod predsednik, jaz imam knjigarno in tiskarno in potrebujem včasih brusarja pri strojih. Prej sem vedno najemal Temila. Toda moj vrtar Franc Hvalič mi je nekega dne svetoval, naj se raje poslužim onega brusarja iz Stolnega trga, ki brusi ceneje kot Temil. In jaz sem to storil. Ne vem pa, če je tisti brusar ravno Brunetti. Da pa sta si bila Temil in oni brusar v nekakem prepripi, se mi zdi radi tega, ker se je ravno Hvalič izrazil oni brusar na Stolnem trgu, da če bi vedel, kaj je govoril o moji tiskarni Temil, ne bi nikdar več šel k njemu!«

Predsednik: »Kaj takega je govoril Temil?«

Priča: »Dovolite, gospod predsednik! Temil se je izrazil, da je moja tiskarna slovenska in da bo naščuval fašiste, da jo bodo sežgali. Jaz temu sicer nisem verjel, ker sem bil do tedaj s Temilom v dobrih odnosajih!«